

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาความเป็นมา กระบวนการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น การเล่นท่ายို๊ก ของอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

การเลือกพื้นที่ในการศึกษา

ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี เนื่องจาก เป็นพื้นที่ที่มีการเล่นท่ายโอ๊กอย่างจริงจัง มีการจัดตั้งชมรมโอ๊ก มีชื่อว่า “ชมรมโอ๊กปริศนาพนัสนิคม ” เพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้ให้มีอยู่คู่กับอำเภอพนัสนิคม การเล่นท่ายโอ๊กเป็น เอกลักษณ์ของท้องถิ่น ประการหนึ่ง เป็นสิ่งที่คู่กับท้องถิ่นอำเภอพนัสนิคมปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของคำขวัญ ประจำ อำเภอ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น การเล่นท่ายโอ๊กนั้น เคยมีและยังมีการสืบทอดอยู่ในปัจจุบัน ทั้งยังมีความสำคัญต่ออำเภอพนัสนิคมเป็นอย่างมาก

วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาภาคสนาม ข้อมูลที่ได้จากภาคสนาม มีลักษณะเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการสนทนากลุ่ม และการ
2. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลจากเอกสารที่ได้มีการเรียบเรียงขึ้นจากแหล่งค้นคว้าอื่นๆ เช่น
 - 2.1 หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยบูรพา
 - 2.2 หอสมุดประชาชน อำเภอพนัสนิคม
 - 2.3 อำเภอพนัสนิคม
 - 2.4 เทศบาลเมืองพนัสนิคม

การเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความน่าเชื่อถือและได้ข้อมูลที่ครบถ้วนตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตามคุณสมบัติ ดังนี้

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

1. เป็นผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ที่มีความรู้ในเรื่องการเล่นท่ายโอ๊ก จำนวน 2 คน
2. เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการเล่นท่ายโอ๊ก ซึ่งได้รับการสืบทอดและมีความรู้เรื่องการเล่นท่ายโอ๊กเป็นอย่างดี จำนวน 2 คน

3. เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการเขียนโค้ก ซึ่งได้รับการสืบทอดและมีความรู้เรื่องการเล่นโค้กเป็นอย่างดี จำนวน 2 คน

4. เป็นผู้ทรงภูมิปัญญา วิทยากรที่ให้ความรู้ด้านการเล่นทายโค้ก ของอำเภอพนัสนิคม ซึ่งยังคงดำเนินการสืบทอดอยู่ในปัจจุบัน จำนวน 2 คน

5. เป็นนายโค้ก ของการเล่นทายโค้ก ของอำเภอพนัสนิคม ซึ่งยังคงดำเนินการสืบทอดอยู่ในปัจจุบัน จำนวน 2 คน

นอกจากนั้นในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ได้มีการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้เกี่ยวข้องที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญอ้างอิงถึง เพื่อให้ผลการวิจัยเกิดความเที่ยงตรงมีความน่าเชื่อถือและความครบถ้วนของข้อมูล

ในการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้กำหนดผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มซึ่งเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเล่นทายโค้กและการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วยผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ดังนี้

1. ผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ จำนวน 2 คน
2. ผู้ทรงภูมิปัญญา วิทยากรที่ให้ความรู้ด้านการเล่นทายโค้ก ของอำเภอพนัสนิคม ซึ่งยังคงดำเนินการสืบทอดอยู่ในปัจจุบัน จำนวน 1 คน
3. นายโค้ก ของการเล่นทายโค้ก ของอำเภอพนัสนิคม ซึ่งยังคงดำเนินการสืบทอดอยู่ในปัจจุบัน จำนวน 1 คน
4. ผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการเล่นทายโค้ก ซึ่งได้รับการสืบทอดและมีความรู้เรื่องการเล่นทายโค้กเป็นอย่างดี จำนวน 1 คน
5. ตัวแทนครูผู้สอนในโรงเรียนเขตอำเภอพนัสนิคม ที่มีความรู้เรื่องการเล่นทายโค้ก มีความสนใจและเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 2 คน
6. ประธานชมรมโค้กพนัสนิคม จำนวน 1 คน
7. ตัวแทนชาวบ้านเขตอำเภอพนัสนิคม ที่มีความรู้เรื่องการเล่นทายโค้ก มีความสนใจและเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 2 คน

การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารแนวคิด วิธีการเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพ แนวทางการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกต และการสนทนากลุ่ม ศึกษาลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นการเล่นทายโค้ก ของอำเภอพนัสนิคม เพื่อให้มีความพร้อมในด้านความรู้ด้านการวิจัยเชิงคุณภาพและความรู้เกี่ยวกับการทายโค้กในเบื้องต้น
- ขั้นตอนที่ 2 สร้างแนวคำถาม ซึ่งเป็นคำถามชนิดแบบปลายเปิด เพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยยึดวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นกรอบในการสร้างแนวคำถาม
- ขั้นตอนที่ 3 เริ่มลงพื้นที่ภาคสนาม แนะนำตัวเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำการวิจัย ก่อนทำการสัมภาษณ์ เปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญยกเลิการให้ข้อมูลได้ทันทีหากมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่เป็นที่ถูกใจ และมีการยืนยันว่าข้อมูลทั้งหมดจะเก็บเป็นความลับ

ขั้นตอนที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จดบันทึก เพื่อศึกษา กระบวนการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การเล่นทายโจ๊ก ของอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี และ จัดการสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น การเล่นทายโจ๊ก ของอำเภอ พนัสนิคม จังหวัดชลบุรี รายละเอียดตามตารางที่ 1 ดังนี้

ประเด็นการศึกษา	ผู้ให้ข้อมูล	วิธีการได้มา	เครื่องมือ
1. ความเป็นมา กระบวนการสืบทอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น การเล่นทายโจ๊ก	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้นำชุมชน - ผู้ทรงภูมิปัญญา - นายโจ๊ก - ผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการเล่น ทายโจ๊ก - ผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการเขียน ทายโจ๊ก 	<ul style="list-style-type: none"> - การศึกษา เอกสาร - การสัมภาษณ์ แบบเจาะลึก 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้แนวคำถาม การสัมภาษณ์
2. แนวทางการอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การเล่นทายโจ๊ก	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้นำชุมชน - ผู้ทรงภูมิปัญญา - นายโจ๊ก - ผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการเล่น ทายโจ๊ก - ครู - ประธานชมรมโจ๊กพนัส - ชาวบ้าน 	<ul style="list-style-type: none"> - การสนทนา กลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - แนวคำถาม การสนทนากลุ่ม

การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูลตลอดกระบวนการวิจัย เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของ ผลการวิจัย ดังนี้

1. ความตรง (Validity) ของข้อมูลที่นำมาศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสร้างแนวคำถามจากการการวิจัย การทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปรัชญาผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการออกแบบคำถามการ สัมภาษณ์ ตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุงคำถามก่อนนำไปสอบถามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. ความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของข้อมูล ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดย

2.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล คือ คือการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้อง หรือไม่ โดยการตรวจสอบแหล่งข้อมูล ได้แก่ เวลา สถานที่ และบุคคลว่าถ้าข้อมูลต่างเวลา ต่าง สถานที่และต่างบุคคลกัน ข้อมูลจะได้เหมือนเดิมหรือไม่

2.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล คือ การใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลต่างๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน โดยใช้วิธีการสังเกตควบคู่ไปกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก พร้อม กันนั้นก็มีการศึกษาจากแหล่งเอกสารเบื้องต้นประกอบด้วย

จากกระบวนการดังกล่าวทำให้ข้อมูลที่ได้รับมีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำมาวิเคราะห์ผลเพื่อการวิจัยได้อย่างถูกต้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้วิธีการดังนี้

1. ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากภาคสนาม ส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบของข้อความ คำพูด ประโยค หรือวลี การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)
2. ตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ทั้งหมด กลับไปตรวจสอบกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง
3. นำข้อสรุปที่ได้เสนอในเชิงพรรณนา

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี